

ARXIV

DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

ANY VII - SEGONA EPOCA

NOVEMBRE - DESEMBRE DE 1925 :: N.º 38

SUMARI:

TEXT: De folk-lore, per *X.* — Vuit dies al Pireneu, per *I. Suana i Picanyol.* — Excursió als Estanys i gorges de Querançà, per *Jaume Tria i Torres.* — Crònica. — **Anunci d'excursions** per a desembre i gener. —
Index dels anys 1924 i 1925.

GRAVATS: Coma alta de Rioufred. — Des del cim de Coma Pedrosa (2.945 a.) — Campament a l'estany de la Soucaranne. Fots. *Suana.* — Estany Gran de Querançà. Fot. *Llenas.*

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: SANT ANTONI, 64

Camiseria Vacarisas

CAMISES PER A EXCURSIONISTA

Font-vella, 4 i 6. - Telèfon, 5993

MERCERIA I NOVETATS

JOAN BLANCH

Antiga Casa Benida

La única casa assortida en figurins

Font-vella, 58. - Puignovell, 2
Telèfon, 6122. - TERRASSA

MAQUINA D'ESCRIURE

UNDERWOOD

CAMPIÓ DEL MÓN
DES DE FA 18 ANYS

TELEFON, NUM. 6162

Bicicletes ARMOR

són les millors

A plaços de 5 pessetes setmanals
EXPOSICIÓ I VENDA:

GRITZNER

és la màquina de cosir i brodar
més perfeccionada del món.

A PLAÇOS I AL COMPTAT

CARRER DE SANT PERE, 53

JOSEP VALL

SUCCESSOR DE S. CABRÉ

FABRICA DE TUBS DE PAPER
DE TOTES MENES

València, 182.-Telèf. G. 2469.-BARCELONA

REPRESENTANT A TERRASSA:

J. MACH GUTSENS

TELÉFON, 6010

RESINER

MOBLES
DE LUXO
Y TAPIS
SERIA

FUSTE
RIANYA
BRICAB
SERRAR

Despatx:

Sant Pere, 40

Tallers:

Galileo

Excursionistes: EL PA DE SANT JOSEP

és el que haveu de gastar quan sortiu perquè sempre és tou

PA CORRENT. :: PA INTEGRAL

❖ **FRANCESC MARGARIT** ❖

Mitjà del Passcig, 25 bis. - TERRASSA

*
TALLERS

*
GRÁFICS

JOAN MORRAL

NORD, 22

TELÈFON, 5830

**XOCOLATA
SMART**

La gasta tothom per ésser la millor i més barata

Els esportmens la gasten sempre

DEMANEU-LA A TOT ARREU

❖ **MOBLES** ❖

DE

Jacinte Estada

TAPICER

...

Pantan, 15. - Tel. 6225. - Terrassa

Casa Marquès

Altes novetats per a Senyora
SUCURSAL DE LA TINTORERIA **CHATELAIN**

Rentats al sec, Tenyits a la mostra
: : Dols rapidíssims : :
Sucursal de la **S. A. MARITAINE**

Tota classe de plegats a les
Carrer de Sant Pere, 35.-Telèf. 5927

Josep Macias i Marimón

En panyos, sempre el més nou

RAVAL (enfrent el Mercat)
TELÈFON, 6298

CASA COSTA

Llibres. - Material
d'oficina i escolar

Cervantes, 39. :: Terrassa

Florenci Julià

MERCER

Sant Pere, 37. - - Telèfon, 6494
TERRASSA

BAR TERRASSA - RESTAURANT

Acuradíssim servei de Restaurant a la carta i cuberts
Preus econòmics. - Salons reservats
Licors - Vins - Xampanyes de marca

RAVAL, 27 i 29

TELÈFON, 6647

Articles per a Excursionisme,
Alpinisme i Esports de Neu

Concessionari a Espanya de les cases
RENÉ GUILLOT. - PARIS. - Material lleuger
de campament.

GRAVO. - PARIS. - Trajos impermeables
MONTBLANC. - CHAMONIX. - Skis, Bobs,
Luges, etc.

DEMANEU CATALEGS

I. SUANA PICANYOL. Jodis, 42.-Terrassa

INSTAL·LACIONS COMPLETES
DE VIDRES I CRISTALLS PLANS

PREUS ECONÒMICS

Huc Joan Bassiner

Successor de Joan B. Rovira

Sant Jaume, 35. - Tel. 6560. - Terrassa

CASA FORTUNY

Joiaria - Orfebreria - Bisuteria

Articles per a regal

Novetats de París

Gavatxons, 11. - Telèfon 6656

Teixits i Estampats. - Novetats per a Senyora

J. ROCABERT

RAVAL, 1

Percals, Satins, Franel·les, Llanes, Sedes,
etc., Mocadors de butxaca, Jocs de Taula
i de Llit laborats a ma.

RAVAL, 1 (enfront el carrer de S. Pere)

Galí i Companyia

Drogues i Productes Químics, Abonos, Perfumeria
del país i estrangera, Específics, Aigües minerals,
Xampany, Vi i Licors de tota mena, Colors in-
dustrials i domèstics, Conserves, etc.

Carrer de Sant Pere, 27 : : : Telèfon, 5850

PASTES PER A SOPA

“GAIG”

RAVAL, 15 :: TERRASSA

(enfront la Casa de la Ciutat)

Gorristeria i Sombrereria

Corbateria i Camiseria

Pilar Montaña

RASA, 11 :: TERRASSA

LICEU DALMAU

**A les classes personals d'aquest LICEU
o al vostre domicili, podreu aprendre:**

IDIOMES

de parlar i escriure perfectament francès, anglès, alemany,
en 4 a 8 mesos.

ORTOGRAFIA

i correspondència general i comercial en els dits idiomes,
i en català, espanyol, esperanto, en 2 a 4 mesos.

CAL·LIGRAFIA

manuscriptura aristocràtica, comercial ràpida, rodona,
etc., en 1 a 2 mesos.

ARITMÈTICA

abreujada, per a totes les operacions de Comerç, Banca i
Borsa, en 3 a 6 mesos.

TENEDURIA

de llibres de Comerç, Indústria, Banca, en 2 a 5 mesos.

ESTENOGRAFIA

i dactilografia, aplicables a tots els idiomes esmentats,
en 2 a 4 mesos.

NO PERDEU TEMPS VACIL·LANT

Desde qualsevol grau de cultura podeu adquirir fàcilment
aquests coneixements, pels eficaços sistemes del **liceu Dalmau**.

SUCURSAL A TERRASSA:

Sant Antoni, 5. - Telèf. 6661

ARXIV

DEL CENTRE
EXCURSIONISTA
DE TERRASSA

ANY VII

SEGONA EPOCA

NOVEMBRE-DESEMBRE 1925

NÚM. 38

DE FOLK-LORE

UNA de les terres que conserva amb més puresa el tresor de la cançó, és Mallorca; fins diríem que el lèxic de les seves corrandes i tonades excel·leix al de la Catalunya del Continent.

Tots sabem part d'aquelles plaents rondalles mallorquines aplegades en volums, i recollides per En Jordi d'es Recó, i tots recordem encara la vinguda de glossadors a Barcelona; improvisadors que parlaven en vers. Aquest últim cas, sovintaja molt a Mallorca entre la pagesia, en la qual sempre hi surt algun cap de brot que encisa amb les seves glosses.

Les tonades i cançons populars es conserven a la Illa Daurada, que no ha acceptat encara el couplet barroer i la sarsuela poca solta. A través del temps guarden el mateix perfum, i es canten encara cançons populars en festes senyalades, com també s'hi ballen els boleros, d'un ritme ple i riquíssim. El qui això escriu, els presencià en la revetlla de Sant Pere en el poble de Petra, aixís com el *Copeo*, que tant admirablement glossà En Joan Alcover.

Les cançons populars a Mallorca, com que són una cosa viva, hi ha poca gent que es dediqui a aplegar-les, més entre aquests pocs es destaca la personalitat de l'Antoni Pol, el qual acaba de publicar un volum amb onze cançons.

És d'aquest volum que volem parlar, car als excursionistes escau el preocupar-se d'aquesta branca florida de l'espiritualitat d'un poble, ja que els nostres rodamons també furguen en recerca de la cançó que es perd.

Mallorca té per a totes les feines del camp, les seves cançons. Aixís *s'etsecaida*, o sia el collir olives, té les seves tonades, una de les quals diu:

*"Jo estic damunt d'un cim
el més alt de s'olivera;
feis plegàries amor meva
que si caic no em faci mal."*

El batre també té les seves, i una de les millors, diu
*Sí no fos p'es carretó
que va darrera darrera,
no hi hauria cap somera
que batés un cavayó.*

Hi ha encara les de *Sa Tosa*, o sia l'esquilar els animals; les de segar; les de les figueselers; les del trull; les de la sembra; en fi, Mallorca, és un poble que, quan treballa, canta.

El senyor Antoni Pol, ha publicat part del recull, i les cançons van acompanyades de la traducció en espanyol. No hi tenim res a dir que aixís s'hagi fet si s'ha anat a buscar un negoci editorial, però sí que ens han apenat les traduccions capricioses que s'han fet. Valia la pena de posar-hi més cura en el treball ja que citaríem cançons que la lletra traduïda no té res a veure amb l'original.

El Ministeri d'Instrucció Pública i Belles Arts ha premiat aquest recull en un Concurs que s'organitzà a primers d'any. Confessem que el Jurat es va lluir de debó, car és una plena demostració de que desconeixia les tonades de Mallorca.

En la *Cançó de's batre* no té res que veure el text català amb la traducció, com tampoc en *Sa Tosa*, però on trobem l'equívocació més lamentable, és en la *Cançó de Na Catalineta*, ja que el senyor Pol no ha tingut en compte la melodia de la cançó, i fins

ens atrevím a pensar que en els compassos finals hi ha un re-
lentir que escau de lo millor en la lletra catalana, però que
desdiu completament del text espanyol.

El català, diu

Pobra Catalina—de son Alberty
Plora que te plora—des que ell se morí
Na Catalineta—no és d'aquest món
Plora que te plora—de pena se fon.
Na Catalineta—no vol veure gent;
S'ha de fer mongeta—monja d'un convent.
Són pare i sa mare—la fan passejar.
Ma mareta meva—passem pel fossar!

En les sis primeres estrofes de la traducció, dolentes a tot
ser-ho, s'hi conserva no gens menys la dolor de l'oblit; però les
dues últimes estan traduïdes aixís

*Más vendrán las fiestas—del Cañaveral
y otra vez al baile,—todas sois igual!*

De manera que una melodia que expressa la dolor, li encas-
ten en el text traduït una lletra burlesca. Si la cançó en català és
deliciosa, amb la lletra espanyola no sabem pas el que hi va
veure el Jurat.

De l'harmonització de les onze cançons, ens agrada el treball
de la *Cançó de bressol*, *Cançó de la son* i *Malalta*, les quals creiem
que ben prompte seran oïdes a Catalunya.

Els excursionistes també devem dir-hi la nostra en el que si-
gui patrimoni espiritual d'un poble, que les cançons es recullen i
es conserven no pas en les ciutats, però sí en els llogarrets humils
i en aquestes masies aclofades i velles, llocs on s'hi esplaia el ro-
damon. Una de les tasques lloables a què podríem lliurar-nos és
l'aplega de tonades i corrandes, que, fora de la feina meritíssima
que es feu en el segle passat, avui és un rierol que es perd, sense
que ningú n'aprofiti les aigües.

Vuit dies al Pirineu

Del 15 al 22 d'agost d'aquest any

I

Andorra ~ Ariège i Pallars

EN aquest món, qui més qui menys, tothom té la seva dèria. La nostra, quan d'excursions d'alta muntanya es tracta, es caracteritza pel desig de deambular lliures, completament lliures, sense jamai fixar un itinerari precís, o una ruta ben concreta—remarquem però que ens interessem sempre, per aconseguir els objectius típics fixats—, i al objecte de finir la jornada a l'indret que millor ens plau, ens portem el *refugi*. Les humanes, humaníssimes si voleu, recomanacions dels guies no ens convencen i les rutes monòtones seguint les petites marques, tampoc. En les nostres excursions volem trobar-hi,—i ho aconseguim sempre,—l'encís de la llibertat complerta; què hi farà que a voltes perdem temps per haver errat un itinerari o bé per orientar-nos! A muntanya tot convida a la contemplació i tots els indrets reserven prou emocions pel fervent admirador.

Explicats aquests antecedents, no us estranyarà doncs, el caràcter especial de la nostra excursió.

Dia 15.—Arribarem a la capital d'Andorra el dissabte al vespre la colla composta pels quatre companys socis d'aquest Centre Excursionista (1). A la fonda on ens hostatjarem, visquérem unes quantes anècdotes delicioses produïdes pel caràcter especialíssim del propietari, amb l'explicació de les quals n'hi hauria prou per omplir un bon grapat de planes.

Dia 16.—Carregat el bagatge a una pacient *ruca*, com diuen per allí, fèrem via per les gorges de Sant Antoni seguint el curs del Valira Septentrional, fins a la bifurcació de camins que menen a La Massana i a Ordino. Passat el primer dels dos pobles, el camí planeja suaument pel fons de la ribera d'Arinsal, on arribarem a les 2 hores i mitja de la nostra sortida d'Andorra la Vella. Deixat aquest poblet d'Arinsal, situat

(1) Jaume Torres, Joan Juan, Pere Père, i el ressenyador.

en solellat clotal a la vora dreta de la ribera, i esguardant a plaer els alts cims que l'environen, seguirem remuntant el curs del riu, fins a arribar a un petit planell dominat per un contrafort del maciu de Coma Pedrosa a una hora des d'Arinsal on descarregarem el bagatge i varem continuar ja tota l'excursió, ben sols.

El riu es divideix en dues branques; ambdues tenen llur origen a les vessants de prop la frontera. La de la dreta té ses fonts més altes a l'estany de Coma Pedrosa (alt. 2600 m. aprx.); un altre petit estany estrebat en els contraforts de la carena fronterera amb el Pallars, prop de Port Negre, hi aboca les seves aigües poc després de una cascata, d'on en cosa de mitja hora es guanya l'ample planell més alt de Coma Pedrosa. La de l'esquerra baixa dels indrets del Port d'Arinsal i Roc Entravessat (frontera espanyola-franco-andorrana) tot revoltant el grandió maciu de Coma Pedrosa. Aquest cim és el més alt d'Andorra (alt. 2945 m. aprx.) Per la primera de les dues vessants, seguirem un corriol molt ben marcat—perquè feia pocs dies que hi havia passat la vacada, camí dels alts pasturatges—i sobtadament anàvem ascendint els graus que escalonen la vall estreta i estimbada. La vista resta reclosa per les dretes parets de la vall, albirant-se tan sols, a mida que hom va guanyant alçada, les puntes de les muntanyes més altes d'Andorra, que li serveixen de frontera amb França. El corriol desapareix en el límit dels pasturatges i seguirem pel fons de la vall. A la dreta i a la part superior del pla esmentat de Coma Pedrosa, queda la cascata que formen les aigües procedents de l'estany del mateix nom. Si haguéssim enfilat la dreta pendent, prop de la caiguda de l'aigua (via ben practicable per cert) hauriem guanyat molt temps, però tenint en compte el pesat bagatge que portàvem, varem preferir seguir la vall que més suament va guanyant alçada. En la part alta d'aquesta vall una tartera immensa, runes de les carenes fronteres amb el Pallars, jau escampada; fou llavors que torçarem la direcció ascendint per un contrafort aplebat i prompte retrobarem el curs de l'aigua. A pocs passos s'ens presenta un petit estany que revoltam per la part esquerra, travessem unes proveïdes congestes, en una petita i estreta gorja que comunica els dos estanys, i arribem a la fita de la jornada: l'estany de Comapedrosa festonejat de abundoses congestes. les quals amb la brillantor de l'aigua d'un tò blau fosc contrastaven vigorosament de les descarnades vessants. Si bé des de l'estany la vista es molt reduïda, doncs solament s'albiren, pel

petit engorjat per on s'escorren les aigües, les muntanyes properes de Port Negre; els alts cims i carenes que l'envioren li donen una fesomia aspre i selvatge, que per sa característica solitud, a nosaltres, ens fou molt plaent. Els cims de Comapedrosa i Sanfonts semblen a tocar, una pendent suau va ascendint fins a la collada o carena que comunica a Vallagua. El campament que establirem a l'extrem superior de l'estany aprofitant un planell empedrat fou un bell complement de la jornada. Des d'Arinsal havem esmersat 4 hores, sense contar-hi les repesades. Al caient de la tarda tot reposant prop de l'estany consultem l'itinerari per l'endemà; la ruta pot fixar-se molt bé; l'ascensió a l'alt de Comapedrosa per aquest indret és una senzilla anada de una hora per terrenys si bé plens de tartera, sense cap dificultat.

La primera nit de muntanya passada en aquells solitaris indrets, dins del nostre estimat refugi, fou relativament tranquil·la; a mitja nit una forta estrebada de vent feu batre les teles, amb gran soroll, però sense altres conseqüències que haver de reparar un tirant trencat.

Dia 17.—Al créixer el dia, el vent minvà, els estels brillaven i ni el més lleu borrisol de núvol entelava la blavor del cel; la jornada es presentava doncs magnífica i aixís ho fou. Aplegat el campament fèrem via amunt en direcció a la collada frontera amb el Pallars, prop de la qual sorprenguérem una nombrosa ramada de cabirols que fugiren esparverats en direcció al cim de Sanfonts. Vàrem deixar el bagatge a la mateixa carena i revoltant les altes vessants, ascendirem per la via dreturera al cim de Comapedrosa. La visió que hom hi frueix, al cim, és incomparablement grandiosa: separat de la carena general pirenenca i lleugerament endinsant en terres andorranes és un mirador sens rival. En direcció a ponent i damunt dels estanys de Vallagua s'aixeca la serra del Monteixo, que s'endinsa per Catalunya separant les dues valls Ferreres: la de Tor i la d'Areo. Aquesta es descobreix fonda, verdejant i colorada en sa part més baixa, visible, per una vegetació exuberant (com ja tindrem ocasió de parlar-ne). Hom pot admirar també tota la carena pirenenca des d'el Carlit a Perdiguero amb l'enfilall laberíntic dels alts cims. La nostra atenció després de ràpida ullada vers altres indrets es concentra per a precisar el curs de la carena, des d'el Roc Entravessat, que tenim a l'enfront a poca distància, fins a la Pica d'Estats. Una de les finalitats, precisament de la nostra excursió era conèixer el maciu d'Estats, regions aquelles que com molt bé diu en Gonzàlez Llubera

guarden emocions fins pel més exigent muntanyenc per bé que aquelles excursions siguin inmerescudament bandejades dels itineraris coneguts entre els catalans. (1) En aquell cim entre altres targes, d'excursionistes francesos les més, en llegim amb sorpresa però gustosament una que diu: Carme Coromina i Iborra, Barcelona. Hi deixem allí la nostra tarja, també, i retornem pel mateix camí d'ascensió a cercar les motxilles. Un adéu a les terres andorranes i per una canal plena de tartera, anem devallant fins a l'estany superior de Vallagua, situat en un formós circ verdejant, emparedat per les altes carenes de Sanfonts i del Monteixo per un cantó i pels contraforts desgalabrats dels cims fronterers amb França, per l'altra. Vers aquests indrets aixequen llur fina testa els cims de Medecourbe i Lavans. Una nombrosa vacada pastura pels environs de l'estany, essent un xic perillós trescar massa aprop d'aigua, perquè el bestiar estimba quisqunes pedres.

Desconeixedors en absolut del terreny encar que amb el preciós ajut d'una carta francesa dita de l'Estat Major, al 50.000, i els programes referents a aquells indrets, de la «Guide Soubiron» (2) anem combinant el fàcil itinerari per atancar-nos, el més ràpidament possible i sense perdre alçada al ensems, al maciu d'Estats. La carena pirenenca després del cim de Lavans (alt. 2897 m. aprx.) forma una fonda depressió. Aquest coll es l'anomenat Port de Bouet (2450 m. alt.) obert entre l'esmentat cim i la Pica Roja de la Soucaranne (alt. 2904 m. aprx.) Planejar des de l'estany superior de Vallagua direcció del Port, hauria estat costosa tasca, i entretinguda; vàrem determinar doncs devallar seguint el curs de l'aigua originària de l'estany fins a trobar una barrancada provinent del cantó de Lavans, ascendint llavors direcció E. fins a trobar el camí del Port a cosa d'un quart de distància del coll. El Port de Bouet, que és el més transitat, per ésser el més practicable de les altes valls de Vallferrera d'Areo, separa aigües mediterrànies i atlàntiques. Les dues vessants són de fesomia completament diferenta: mentres les de Catalunya mantenen una pendent més o menys suau i les comes es succeeixen gradualment fins al fons de la vall, les de França cauen sobtadament en dretes pendents i a curta distància es

(1) Les altes Valls de l'Ariège. Miquel González i Llubera. C. Excursionista de Catalunya, 1924.

(2) «Guide Soubiron» Les Pyrénées—Du pic d'Alie au Canigou, en 30 exoursions. Toulouse 1920 (24.ème. excursion).

poden apreciar grans desnivells. Deixem Catalunya (Pallars) i entrem a França (Ariège).

En l'esmentat port vàrem saludar un pastor francès, qui ens donà amablement quiscunes referències que ens precisaven, convidant-lo en remerciament a gustà dos exquisits préssecs. Del port i en mitja horeta de camí ens trobem al peu de l'estany de La Soucaranne. Sota l'altua i vermellosa mola de la Pica Rouge, que s'aixeca sobtadament estimbada de més de 600 m. i en un petit replà de la dreta vessant es troba l'estany de la Soucaranne onensem passar-hi la nit. A la vorera dreta el vent hi bufa amb força i cercant el millor reconet seguim un corriol que revolta l'estany. De les voreres gemades en surten a gran salts una munió de granotes que es llencen a l'aigua lleugerament; es un petit espectacle però curiós i divertit veure saltironejar aquelles bestioletes. A uns deu metres de l'aigua, arrecerats del vent per la carena que ens separa de la vall o millor dit barrancada de Roumazet, establim el segon campament. L'objecte pel qual ens quedàvem a fer nit a aquells indrets era el següent: Pensàvem dirigir-nos l'endemà a guanyar altra volta la carena frontera, pel port Vell o de Roumazet (alt. 2600 m. apr.) que es troba després de la Pica Roja esmentada, hauríem enfilat llavors a tota carena, els cims de Roumazet, i Canalbonne, i devallant a l'alta coma de Rioufred, en les vessants ja de la Pica d'Estats, i a unes dues hores de la Pica Central, prop de la qual hauríem establert altre campament. A l'objecte d'explorar part d'aquest itinerari i una vegada afermat el campament, muntàrem a la carena que separa la vall de Roumazet, com ja havem esmentat. La via fins al port Vell era ben a la vista i practicable; d'allí en endavant poca cosa podíem precisar però crèiem que no hauria estat molt dificultosa (tenint en compte que a nosaltres no en enguniejava l'haver d'arribar a refugi, doncs qualsevol planell arrecerat ens servia per plantar la tenda i passar-hi la nit). D'ençà de mitja tarda que les boires havien fet llur aparició i mentres consultàvem les cartes, se'ns va posar a ploure, i fou precis retornar al campament per evitar una bona remullada.

A entrada de fosc la direcció del vent canvià, i els núvols s'inflaren; tot feia preveure que no faria gaire bona nit. Sopàvem tranquils i satisfets, comentant les peripècies de la jornada, quan ens sorprengué el soroll llunyà d'un tro. Començàren a caure grosses gotes, el vent bufava amb més força que mai i en menys d'un quart tinguérem la tem

pesta a sobre. La pluja torrencial sobtada i els remolins del vent donaven fortes batzegades a la tenda i diverses vegades tinguérem la sensació que ens la rebatia, aclofant-nos sota d'ella, o bé se l'emportava. Un tirant defectuós, de la doble taulada de la tenda, va trencar-se amb una forta batzegada, i la feu voleiar, essent absolutament necessari sortir al defora per arreglar l'averia; gran treball ens costà subjectar-la car la fúria dels elements era tal que un hom amb prou feines podia aguantar-se dret. Les aigües de l'estany abans tranquiles i quietes, batten amb força la ribera, els llamps ens il·luminaven constantment,—es succeïen entre 5 i 10 segons—i els trons ressonaven asparveradors. Fou un espectacle de tan intensa emotivitat, que en va intentar donar-ne una completa descripció. Ni les meves lletres tindrien prou força evocadora ni l'ambient del apreciat lector, ajudaria a capir-la. N'hi ha prou però en fixar un petit exemple: Contemplar una tempesta, des d'una confortable estada, a ciutat mateix amb la ràpida successió de llamps, la cortina abundosa de pluja rebotent frisa pels vidres i l'estrèpit eixordador dels trons, és cosa que a tothom per cor fort que sigui l'impressiona i l'embasardeix, penseu doncs com havia d'ésser en nosaltres aquesta impressió, que la contemplàvem des d'un migrat i fràgil refugi, i voltats d'un ambient que contribuïa a fer-la més temuda i feréstega. Ens trobàvem en terrenys completament desconeguts per nosaltres i lluny de poblat (2 hores i mitja, Orris de Carla). Calia però mantenir a bon tremp l'estat d'ànim i preparar les coses, en cas de que hagués estat necessari prendre altres determinacions si la tenda s'inutilitzava. Sortosament al cap d'una hora minvà la fúria tempestuosa i vàrem continuar també el sopar interromput i a dormir. A les 11 forem obsequiats per una altra embestida, no menys esgarrifosa encara que de molt menys durada; i per fi després de tantes angúnies poguérem dormir tranquil·lament fins a les sis del matí.

Dia 18.—El temps continuava, com la vigília, amenaçant; pels cims s'hi arrocegava la boira i el sol a intervals, minsament il·luminava el paisatge. Veient aquesta inseguretat i tenint en compte que l'itinerari que ens havíem proposat es desenrotllava tot per carenes d'elevada costa,—amb perill constant en cas de tempesta—desistírem de portar-lo a cap per realitzar-ne altre amb el qual aconseguiríem el mateix objectiu (Coma alta de Rioufred) i seguiríem en canvi per terrenys menys perillosos. Anàrem a retrobar el camí que del Port de Bouet devalla

vers el fons de la vall de Soulcen. Apart dels pasturatges i quiscunes mates de narets i altres pocs arbustes més, la vegetació es nul·la en aquesta fonda vall; guanyada aquesta, el camí segueix suaument el curs del riu per la vorera dreta. A ambdues vessants s'hi troben quiscunes barraques de pedra, ben construïdes, i que serveixen d'estada als pastors. A unes dues hores de l'estany de la Soucarane s'arriba als Orris de Carla (alt. 1735 m.) Aquestes barraques reuneixen un cert confort doncs hi viuen en algunes els pastors amb llurs famílies i constitueixen una immillorable base per excursionar pels environs. Demanem algunes referències a una dona, que es sorpren visiblement de la nostra presència, i continuem nostre camí deixant la vora dreta de l'esmentada vall per a seguir planejant fins a retrobar el curs de l'aigua provinent de l'estany de Rioufred. Dessota nostre s'exten el gran pla de Soulcen, on hi pastura una munió de bestiar. Ja en la dita vall o barrancada de Rioufred i bon xic amunt, ens adonem que el corriol que seguim no ens menarà pas on desitgem. Revoltem lleugerament planejant per les dretes vessants, poguent després de mitja hora trobar el veritable corriol que s'enfila dreturer per la vora esquerra. Les boires que corren de S. E. a N. O. han anat inflant-se. Tot sovint la pluja ens obsequia. La costa es forta i llarga però el vent que bufa de baix a dalt ens presta gran ajut. Girant l'esguard en terra hom frueix de bonica visió. Els macius de l'estany Fourcat i de Malcaras que s'aixequen a l'altre cantó de la Vall de Soulcen barren l'horitzó. En el fons s'ovira minúscula i verdejant la part superior de la Vall de Soulcen. Les aigües del Rioufred cauen en vistoses cascates amb gran soroll.

Ens fou precís cercar refugi dessota una bauma oberta en la roca, car la pluja augmentava per moments; també alguns llamps feren llur aparició amb la consegüent tronada. Prest poguérem continuar la marxa i arribàrem ben prompte a l'estany de Rioufred (alt. 2400, 2500?). El sot amagat on jau l'estany, està atapeït de congestes, algunes de les quals besen l'aigua. Enfront de l'estany ribera amunt, es despenja d'uns 50 metres la formosa cascata de Rioufred. Vàrem entaular conversa amb dos pastors francesos, pare i fill, als quals preguntàrem ço que podia interessar-nos i després d'extranyar-se del nostre propòsit de quedar-nos allí a passar la nit varen acomiadar-se per anar a fer nit als Orris de Carla.

En un petit planell en mig de la tartera, prop d'una barraca enruna-

da, aixecàrem el campament. Amb l'experiència de la nit passada, prenguérem grans precaucions i pot dir-se que la tenda la posàrem en condició inexpugnable, batallant contra els elements. No tardaren gaire aquests, a promoure, amb més fúria—s'hi cap—que la nit anterior, altra *formosa* tempesta. Encar que la que ens sorprengué a la Soucaranne fou de gran emotivitat per ésser la primera, la llarga durada d'aquesta (2 hores i mitja) el soroll eixordador de la cascata, les aigües de la qual degueren augmentar el doble, si no més, a jutjar pel xibarri que movien—el só especial dels trons, semblant trets, engegats ràpidament, el llampegar continuu i el temporal diluvià que musicava l'espectacle, feu un conjunt que ens impressionà vivament. Passada l'empenta monstruosa, amb la qual els elements semblava que ens volien posar a prova, *urbanitzàrem* l'interior de la tenda, *empedrant-la* amb grosses lloses per evitar la mullena produïda per algunes petites filtracions d'aigua, i... a dormir.

Dia 19.—El cel i els cims propers estan coberts de boires; la força del vent dóna però esperances que en aixecar-se el jorn millorarà el temps. Determinem intentar ascensionar la Pica Central d'Estats, ens carreguem el bagatge el pes del qual cada nova jornada es fa més soportable, i seguint l'itinerari indicat de baixada en la ja esmentada «Guide Soubiron» ens anem enfilant dreturament per l'alta ribera de Rioufred. Tarteres, cims esgalabrats, congestes i boires es ço que podem admirar. Arribats a la coma més alta, fent via primer per un grós never o petita gelera que cobreix totalment el bressol de la vall, i després per un contrafort rocós, per a evitar la neu, que és molt gelada, guanyem el collet de Rioufred (alt. 2987 m.) obert en la carena que lliga el Montcalm (cim francès de 3080 m. alt.) i que tenim a una mitja hora de distància, amb la carena general pirenenca en el maciu d'Estats.

Des d'el collet en 20 minuts, trepitjant menuda tartera i algunes congestes, assolim l'objectiu desitjat: La Pica Central d'Estats (alt. 3141 m.) nucli orogràfic i cim el més alt de Catalunya. La boira ho envolcalla tot, a intervals però ens deixa admirar ràpides visions vers els environs. Mentre posem, signem a la llibreta registre col·locada allí per la Secció de Muntanya del Centre Excursionista de Catalunya. Pel cantó de nostra terra s'albira un estimball fantàstic, al fons del qual llueixen dos bells estanys, de blavoses aigües.

I. SUANA I PICANYOL.

Excursió als Estanys i gorges de Querançà

Travessa de Ribes a Thues, passant per Núria i Nou Creus

TINC de fer constar que l'anada a Querançà és una de les excursions en què més he gosat de la muntanya, car és tant i tant variat l'aspecte d'aquella accidentada ribera, que hom no sap si admirar més la diversitat de paisatge, o la immensitat de les muntanyes que l'enrotllen.

Era ben aprop de migdia, en la primera de les dues festes d'Agost, que sortíem de Queralps en direcció a Nou Creus. Un sol roent acabà de fer-nos més pesada la pujada fins a Núria, des d'on després d'haver dinat emprenguérem novament la caminada fins a Nou Creus.

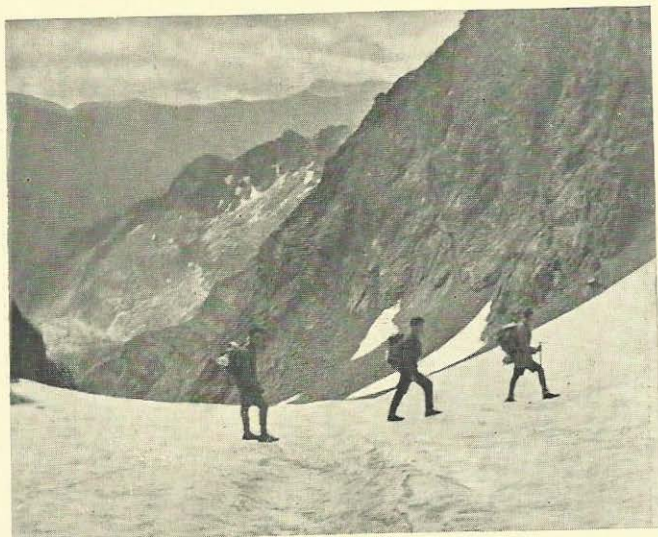
El temps havia canviat i ara el sol restava amagat en mig d'espeses nuvolades. Això ens feu apressar una mica el pas, doncs temíem ésser atrapats pel mal temps, abans d'atravessar la collada. Per sort, poc després s'aclarí sense altres conseqüències.

Eren ja quarts de cinc de la tarda, quant arribàvem al cim de la collada de Nou Creus. És d'un efecte sorprenent la vista que per tots costats s'esten des d'aquell feréstec mirador.

A un costat, seguint la carenada i com a últim estrep que es redreça gegantí, hom veu el Puigmal alterós que domina tot aquell maciu de muntanyes. Per l'altra banda, el Pic de la Fosa del Gegant, fent de contrafort al superb Pic de l'Infern, li treu la vista que per aquell costat tindria. Davant per davant els dos Torreneules semblen els guaites de les muntanyes i avall, avall, en mig de minúscules serralades que semblen ajassades als peus de la gran serra mare, es veu extendres aquesta terra nostra.

Pel cantó nord la vista té un caire ben diferent: Un colossal cercle de muntanyes forma la ribera de Querançà, de on per tots costats es redrecen alterosos cims, plens de grenys inaccessibles. Les fortes pendents són cobertes d'un tant estarterat rocam, que acaben de dar la sensació impecable de trista desolació.

La baixada fins als Estanys, amb una mica de cuidado resulta ben fàcil; saltant d'un roc a l'altre es baixa fins a l'Estany Blau, primer dels tres enclavats en aquella alta ribera.

Coma alta de Rioufred

3

Fots. Suana

Des del cim de Coma Pedrosa (2.945 a.). - 1. Serra del Monteixo.
2. Vallferrera d'Areo. - 3. Estany de Vallagua

Campament a l'estany de la Soucaranne

Fot. Suana

Estany Gran de Querança

Fot. Llenas

No sé si era produït per les estranyes clarors d'aquelles hores de capvespre, o bé per les ombres que reflectien les muntanyes, que el nom d'estany blau estava del tot amb consonància amb les seves aigües. Des d'allà és d'un efecte grandios el magnífic Pic de l'Infern, que en mig d'un rocam immens es redressa quasi perpendicular sobre l'estany, enmirallant-se en les seves aigües.

La baixada si bé no tan pronunciada continua forta i de la mateixa manera fins l'Estany Negre.

Estava previst que havíem de trobar els noms d'acord amb el que defineixen. Era ja quan començava a fer-se fosc que passàvem pel peu d'aquest estany,—una mica més gran que l'anterior i alimentat per les aigües que d'ell sobreixen—i degut a la poca claror tenien les aigües un fons tan marcadament negrós, que resultava ben certat son nom.

Mitja hora en avall i seguint per continuats herbeis, s'arriba a l'Estany Gran, que és d'una visió magnífica.

La fosca, poc a poc anava embolcallant aquelles muntanyes, quals gegantines siluetes es retallaven en mig de l'escassa claror crepuscular, donant noves tonalitats a nostra fantasia desbocada, que en aquelles hores d'embasardidora solitud, semblava gosar d'uns moments de llibertat.

Sense esperar que la claror ens abandonés del tot, plantàrem la tenda, i ens disposàrem a passar la nit amb tota la comoditat possible.

L'endemà al matí, l'efecte que ens produí aquell encerclat de muntanyes, fou d'una realitat magnífica: Mirant enrera, era grandios l'esterrement que per tots costats ens envoltava, coronat per alterosos cims que per aquell costat semblaven inaccesibles; en avall, canvia de tal forma l'aspecte de les muntanyes amb l'aparició de grans boscúries, que sense hom adonar-s'en sembla haver-se canviat totalment de país.

Sempre sense altre camí marcat que el natural del curs del riu, es baixa accentuadament pel mig de continuades jasses, per on aleshores hi pasturaven nombrosos remats.

El camí no cal dir que resultava força interessant; sempre al peu del riu, sentint-ne l'inacabable cançó, modulada solament pel terreny, que amb ses aspreses produeix un seguit de cascates d'un efecte sorprenent.

De tant en tant un cop de vista a les grans muntanyes que deixem enrera, serveix per fer-nos adonar més encara del canvi operat en el

paisatge, abans nu i desert, i ara cobert d'una espessa boscúria. Així va continuant-se el camí que sembla inacabable, en mig d'un immens breçol de muntanyes, on esbojarradament, llença sempre el riu avall, avall ses aigües.

De sobte ve a trencar aquella monotonia l'entrada a les gorges de Querançà: La vall, que fins allavors és d'una amplada regular, s'estreny ràpidament, fins a formar un engorjat pel qual tot just s'hi escorre el riu, que empès per la forta pendent no fa més que topar d'un escull a l'altre, tot produint un rengle de petits salts, que resulten d'una formosa contemplació.

Al aixecar la vista enlaire, solament hom distingeix les parets laterals, que, tallades a pic i formades de roca viva, s'enlairen dretes, deixant veure únicament un retall del cel blau.

El camí s'interna per les gorges; a voltes per un costat d'elles, altres per medi de palanques, fins a una girada, en que la qual sembla eixamplar-se, i des d'on el camí s'enfila per un costat fins a guanyar-les car tornen a estrenyers de tal manera, que les palanques que formaven el camí havien estat trossejades per la riuada.

Després de tant devallar ve una mica de nou aquella pujada, però també és ben interessant veure des de dalt l'aspecte que presenten les fondalades que formen l'engorjat.

El camí torna a devallar ràpidament per una reconada on les gorges són accessibles, i després d'algunes girades i, quant sembla que es van estrenyent més i més, hom s'adona de la sortida que és un cop d'efecte meravellós.

Les parets laterals ben difícilment deixen pas a la claror, de tant estretes i enlairades, i al final d'una llarga recta, es presenta sobtadament la sortida, atravesada per un pont que dóna pas a la via de Perpinyà a Bourg-Madame. Al fons s'hi veu l'ample vall de Thues plena de sol. La claror gairebé fereix la vista i després de tant caminar en mig d'estretes parets, hom disfruta en la contemplació d'aquella joliva i ampla vall, pel fons de la qual s'escorren les aigües del Tet.

El tren ens portà fins a Bourg-Madame, deixant-nos veure en sa ràpida cursa, les magnificències de les germanes terres del Conflent i de Cerdanya.

JAUME TRIA I TORRES.

CRONICA

EXCURSIONS FETES.—Dia 18 d'octubre.—Un grup de socis feu l'anunciada excursió a Els Ecos de Montserrat organitzada per la Secció d'Esports de Neu i d'alta Muntanya.

Altres realitzaren l'excursió organitzada pel diumenge abans, baix el següent itinerari: Can Torres, Les Castellasses, Font de Santa Agnès, Cova del Drac i Can Robert.

Dia 25 d'octubre.—Un grup de socis portà a cap l'excursió a Matedepera, El Girabau, Sant Feliu del Recó, Castellar i Puig de la Creu.

Dia primer de novembre.—Es feu una interessant excursió per les serres de Sant Llorenç.

Dia 8 de novembre.—En nombre de 35 foren els excursionistes que visitaren la Colonia Güell i Manicomi de Sant Boi. En el mateix dia, altres socis pertanyents a la Secció d'Esports de Neu i d'alta muntanya, feren una excel·lent sortida, aconseguint el cim del Taga.

Dia 15 de novembre.—Varis socis realitzaren l'anunciada excursió de Montnegre. Altres anaren a la muntanya de Sant Llorenç del Munt, combinant bells itineraris.

Dia 22 de novembre.—Es feu una interessant excursió a la Font de l'Olla, la Pola i la Mata, en la que hi concorregueren 10 socis.

CONFERÈNCIES.—El dia 20 de Novembre el jove literat i divulgador En Manuel Valldeperes donà en el nostre estatge una conferència baix el tema «El Monestir de Poblet», en la qual es projectà una formosa col·lecció de diapositius d'aquell monument de la passada grandesa de nostra terra.

El dia 4 de Desembre, fórem obsequiats per l'il·lustre col·leccionador i fotògraf En Adolf Mas, de Barcelona, per una conferència sobre «Coneixements generals sobre fotografia de turisme» que fou ampliada amb interessantíssims diapositius demostratius i corroboradors de les seves paraules. Aquesta conferència fou organitzada per la Secció de Fotografia, que regreà coràlment les sàvies i atinades indicacions del mestre.

PUBLICACIONS REBUDES.—Del Ateneu Ampordanés, s'ha rebut l'album Guia de la Costa Brava.

Del Reverend P. Adeodat F. Marcet Poal, havem rebut l'obsequi d'un volum científic, titulat «Prehistòria de Montserrat».

Del senyor Jacinte Elias s'han rebut els següents treballs científics: «La presència de l'Oligocènic al Sant Llorenç és dubtosa», «Resultados de una excursión científica» i «Notas geológicas de Cataluña».

Cal fer constar l'interès que tenen totes les expressades publicacions i com agraïm la deferència mostrada a nostre Centre per llurs donants.

NOU BUTLLETÍ.—Ens hem vist agradablement sorpresos per l'aparició en els rengles excursionistes, d'un interessant butlletí publicat per el Grup Excursionista de la Fraternitat Republicana d'aquesta ciutat. Des d'ARXIU ens complavem en saludar a aquest nou portaveu de l'excursionisme Català, al ensems que li desitgem llargs anys de vida, en bé del nostre ideal excursionista.

COMISSIÓ ORGANITZADORA D'EXCURSIONS.—Aquesta comissió adherint-se a la gran activitat, que demostren totes les Seccions d'aquest Centre, ha estat reorganitzada; i a tal fi, d'acord amb la Junta Directiva integraran aquesta Comissió els següents socis: President, Joan Juan; Secretari, Joan Borràs; Vocals: Joan Isart, Joan Marimón, Joan Benet i Jaume Trià.

SECCIÓ DE FOTOGRAFIES.—Amb la cooperació entusiasta de tots els socis, la Junta d'aquesta Secció ha adquirit un armariet propi per exposar-hi les fotografies (postals i diapositius) que hagi obtingut el vocal fotògraf durant les excursions oficials.

SECCIÓ D'ESPORTS DE NEU I D'ALTA MUNTANYA.—Aquesta secció, amb l'interès de que tots els socis puguin gaudir de les meravelles de les excursions en temps de neu, aixís com també en temps apropiat de les fàcils i còmodes estades a muntanya, acordà l'adquisició de tendes de campaments, skis i tota classe de materials auxiliars.

Per començ, tenint en compte les properes excursions pirenenques, ha cuidat d'adquirir skis; que podran ja ésser utilitzats per socis de la Secció en les properes excursions.

Essent aquest un assumpte d'interès a tot excursionista, la Junta d'aquesta Secció, creu es veurà afavorida amb l'ingrés de nous socis,

quin augment d'ajuda moral i material serà en benefici d'ells, de tots i dels esports de neu.

SECCIÓ D'ATLETISME.—Tal com prometérem en el número d'«Arxiu» anterior, a continuació passem a detallar les notes referents a la tasca externa portada a cap per aquesta Secció, des del passat mes de juliol, la notícia d'algunes de les quals deixàrem de donar en l'esmentat número, per excés d'original.

El dia 19 de juliol va tenir lloc en el camp que la Secció posseeix a Les Fonts, l'últim concurs dels tres que integraven els II Campionats Socials d'atletisme de la Secció (els dos anteriors varen celebrar-se els dies 24 de maig i 21 de juny). La suma de punts obtinguts en cada prova pels socis que hi prengueren part, donà la següent classificació, 100 m.—J. Pauls; 200 m.—J. Pauls; 400 m.—C. Utiel; 800 m.—V. Fraga; 1500 m.—J. Griera; Pes.—J. Trià; Disc.—V. Fraga; Javelot.—J. Fraga; Salts alçada.—F. Aligué; Salts perxa.—C. Utiel; Salts llargada.—J. Pauls; Triple salt.—R. Roig.

—Finit aquests Campionats Socials, hom organitzà un concurs de Atletà Complert en les 12 proves citades en els campionats; i a aquest fi s'assenyala un mínim prudencial en cada prova. Es portà a cap en dues dates que foren els dies 31 d'agost i 6 de setembre, efectuant-se les proves en el camp de Les Fonts.

El número de socis que s'inscriviren fou de 17, quedant classificats els següents: V. Fraga amb 189 punts; F. Argemí amb 175 punts; C. Utiel amb 174 punts; J. Fraga amb 147 punts; R. Roig amb 140 punts; J. Rigol amb 129 punts; R. Graner amb 114 punts; F. Vigués amb 106 punts.

Desitjosa la Junta de la Secció de que els seus socis poguéssin enfrontar-s amb elements d'altres entitats, concertà un matx d'atletisme (el primer) amb l'Ateneu O. de Badalona, quins representants ens visitaren el diumenge dia 13 de setembre, i se celebraren les proves, el matí de dit dia, en el camp de Les Fonts.

El triomf correspongué a la nostra Secció per 43 punts contra 28.

La competència constituï un veritable èxit, tant per l'interès que l'anunci d'aquest matx havia despertat, com pels resultats tècnics aconseguits en totes les proves; sobressortint especialment la de salt amb

perxa, en la qual En Culi, *recordam* i campió de Catalunya de l'especialitat, baté extraoficialment el seu propi recort traspassant l'alçada de 2'14 metres.

El diumenge següent dia 20, els nostres representants es traslladaren a Badalona, per a tornar la visita, obtenint-hi també la victòria per 44 punts contra 27.

El mateix diumenge dia 20, a la tarda, es va cooperar a la festa benèfica organitzada per la «Quinta de Salud L'Aliança» en el camp del Terrassa F. C., efectuant-se vàries proves, totes a càrrec de socis nostres.

El dia 15 de novembre un equip de 9 socis es traslladà a Barcelona per a prendre part en el festival atlètic interclubs, organitzat pel Junior F. C. en el seu camp d'esports situat a Sarrià. La nostra Secció assolí un senyalat triomf, al classificar-se amb 17 punts en el primer lloc, entre 8 altres entitats que hi concorregueren; i existint una diferència de 7 punts amb la classificada després.

Aquesta victòria adquireix més relleu, pel fet de que aquest festival ha estat el més important celebrat en l'actual temporada, doncs s'hi inscriviren prop d'un centenar d'atletes, passant de 70 els que hi prengueren part. Amb tot i el número considerable de participants a cada prova, els nostres, ultra aconseguir dos primers llocs i quatre segons, es classificaren sempre dintre els sis primers llocs.

Les marques obtingudes en els tres llençaments (pes, disc i javelots) foren molt notables, quedant millorats els respectius recorts de la Secció.

—Aquesta Secció celebrà la seva reunió general en el dia 1.er d'octubre passat elegint-se per unanimitat la nova Junta Directiva, que quedà constituïda com segueix: President, Jaume Altisen (reelegit); Secretari, Pere Llargués, Tresorer, Rossend Graner (reelegit), Vocals: Rafel Roig (reelegit), Vicens Fraga, Prudenci Soler i Gaietà Trenchs.

Ha estat senyalat el dia 20 de desembre vinent, com a data per la celebració del «III Campionat de cursa a peu Volta a Terrassa», quins reglaments es donaran a conèixer oportunament.

ANUNCI D'EXCURSIONS

DIES 5, 6, 7 i 8 DE DESEMBRE

Excursió organitzada per la Secció d'Esports de Neu i Alta Muntanya a Camprodón, Xalet d'Ull de Ter, Portella de Mantet, Mantet, Odette i Puigcerdà

Inscripció i demés detalls dimarts dia 4.—Vocal, Antoni Dalmases; Fotògraf: Ramon Pinyol.

DIA 6

Excursió a Ullastrell, Santa Maria de Vilalba i Castell de Vilalba

Retorn vorejant el Llobregat fins a Oiesa. Inscripció el dimarts 1. Sortida a les 6 passa tramvia.—Vocal, J. Clariana; Fotògraf: Norbert Castanyé.

DIA 13

Excursió al Molinot, Coll Cardús, Font del Guinardeu, i Vacarisses

Inscripció dia 18. Sortida a les 6 pas nivell Ctra. Rellinàs.—Vocals: Domènec Rocabert i Gaietà Trenchs; Fotògraf: Joan Figueras

DIA 20

Amb motiu de celebrar-se el «III Campionat de cursa a peu Volta a Terrassa» es suspen l'excursió oficial d'aquest dia.

DIES 25, 26 i 27

Excursió organitzada per la Secció d'Esports de Neu i Alta Muntanya a Núria i travessia al Xalet d'Ull de Ter

Inscripció i detalls dimarts dia 22.—Vocal, Joan Marimón; Fotògraf: Josep Abelló.

DIA 1 GENER 1926

Excursió anyal a Mura

Aquesta excursió es farà amb auto-camió. Inscripció i de-

talls es donaran oportunament.—Vocal, Frederic Segués;
Fotògraf: Josep Girona.

DIA 3

Excursió a la Font de l'Olm, Font de la Cirera, Obac, Font de la Portella, Torrota, Font de la Riva i Font del Lladern

Inscripció dia 27 desembre. Sortida a les 6 pas nivell Ctra. Rellinàs.—Vocal, Jaume Tria; Fotògraf: Manuel Closa.

DIA 10

Excursió a Sant Benet de Bages

Itinerari: Sant Vicens de Castellet, Pont de Vilumara, Sant Benet. Dinar a la font dels Burjons. Tornada per St. Fructuós i Manresa. Inscripció dia 8. Pressupost 5 ptes. Sortida a les 7 pel Nord.—Vocal, P. Sala i Flotats; Fotògraf: Ricart Altayó.

DIA 17

Excursió a Sant Llorenç

Inscripció dia 15. Sortida a les 6 plessa de la Creu.—Vocal, Pere Lluquès; Fotògraf: Antoni Escudé.

DIA 24

Excursió a Martorell, Castell de St. Jaume, Castell de Gelida i Gelida

Retorn per Barcelona. Inscripció dia 22. Sortida a les 5 i mitja plessa estació tramvia.—Vocal, Joan Juan; Fotògraf: Joan Marimón.

DIA 31

Excursió a les Coves del Petracó i Esparraguera

Inscripció dia 29. Sortida a les 7 pel Nord.—Vocal, Joan Isart; Fotògraf: Joan Ramoneda.

A les excursions organitzades per les diferents Seccions hi poden concòrrer tots els socis.

INDEX 1924

TEXT

ANUNCI D'EXCURSIONS:

Pàgines: 18, 33, 67, 82, 85 i 95

CRÒNICA:—Excursions fetes, p. 14, 29, 79, 94 i 110.—Actes i noves, p. 15, 30 i 80.—Convits, p. 15, 30, 81 i 94.—Secció d'Atletisme, p. 16, 32 i 111.—Projeccions, p. 31, 80 i 94.—Suscripcions, p. 31.—Concert per telefonia sense fils, p. 32.—Classificació i premis dels concursos celebrats en la Diada de Germanor a l'Obac, p. 76.—Constitució, p. 81 i 94.—Reunió anyal reglamentària, p. 94.—Notes, p. 109.—Adquisició, p. 111.

ARTICLES:—Excursió a Manlleu; visita als Tallers Serra S. A. i Forges del Ter, p. 13.

Faura i Ubach, Josep M.^a—Nota històrica.—Les masies perdudes de l'Ubach, p. 53.

Gorina, Pau.—Apunts d'arqueologia i història de l'Obac, p. 55.

Grané i Civil, Rossend.—Els captaires i les cançons, p. 69.

J. S.—La Torrota de l'Obac, poesia, p. 75.

Palet i Barba, Domènec.—Geologia de l'Obac, p. 39.

Sala i Flotats, P.—La Diada de Germanor a l'Obac, p. 73.—Els Sepulcres de Castellnou, 100.

Solà, Sch. P., Joan.—Sant Salvador de les Espases, p. 1.—Una nova toia de l'Ubach, p. 42.

Suana i Picanyol I.—Travessa de Porté a Montlluís fent l'ascensió al Carlit, p. 102.

ARXIU DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

S.—Impressió ressenya d'una excursió al Pireneu, p. 24.—Ascensió d'hivern al Balandrau per S., p. 88.

T.—Pels cims de Canigó, p. 91

X.—La Mort d'En Guillem Herus, p. 21.

X. X. X.—El «Cavall Bernat» de Montserrat, p. 90.—Per cims i cingleres (I) p.

REDACCIÓ:—L'Ubach, p. 37.—Un establiment feudal a l'Obac, p. 55.—Flor de miracle, poesia, p. 62.—Regraciament, p. 67.—Una Cançó de l'Obac, p. 72.—Angel Guimerà, p. 81.—En defensa dels boscos, p. 85.—Miquel Mach: Memòria del Curs 1923-24, p. 106.

GRAVATS:—Pag. 10: Sant Salvador de les Espases.—El retaule en són altar.—Façana i paret lateral de l'Ermita.—Arcades del Clos i del Cor de la Capella.—Sant Salvador de les Espases des del Coll de Cabra, clixés J. Reig.—Vista de conjunt des del S. W., clixé P. Gorina.—Planta de Sant Salvador de les Espases, gràfic P. Gorina.

Pàgina 16; IV Diada de Germanor a l'Obac.—Detalls de la festa, clixés J. Lloses.

Pàgina 28: Bosch a l'alta ribera de Cregüenya—L'estany de Cregüenya glaçat, Gelera de Corones i pic d'Aneto.—Descansant al coll de Corones—El gegant del Pireneu, Aneto—Una esquadra a mig obrir—Repeu del Forcanada—En un migrat replà de la tartera, clixés de M. i S.

Pàgina 52: Runes de la Serra Llarga, clixés P. Gorina—Torrota de l'Obac—Dos aspectes de la casa vella de l'Obac—Casa nova de l'Obac, clixés J. Reig—Contorns de l'Obac, clixés J. Reig i R. Altayó.—Teix milenari, clixé F. Boncompte.

Pàgina 90: Un bell recó del bosc del Gresolet—Coll de Llenyacers (Balandrau al fons—Al cim del Balandrau—De l'intent d'ascensió al «Cavall Bernat de Montserrat».—Lloc on es deixà clavada l'estaca de ferro.

Pàgina 104: «Les Castellases»: el darrer graó al cim—L'aresta de la «Roca petanta»: devallant a un collet—Carlit—Cascata que s'ha obert pas en la neu—Muntant vers la portella de la Grava—Via d'ascensió a «Les Castellases» de càn Torres—Ribera de Fontviva i maciu de Fontfreda—La «Barraca-refugi».

INDEX 1925

TEXT

ANUNCI D'EXCURSIONS:

Pàgines, 127, 145, 158, 179. 195 i 214

CRÒNICA:—Excursions fetes, p. 120, 143, 165, 177, 193 i 211.—Atletisme, p. 121, 144, 178, 195 i 212.—Canvi de local, p. 121 144, 166.—Alpinisme, p. 122.—Convit, p. 143.—Conferències, p. 144, 166, 194 221.—Aplec de Germanor, p. 144.—Excursionisme, p. 145.—Secció d'esports de neu i d'alta muntanya, p. 166, 195 i 212.—Notes, p. 176.—Donatiu, p. 177.—Aprovació de l'ensenyà, p. 177.—Aclaració, p. 178.—Secció de fotografies, p. 178 i 212.—Reunió general, p. 194.—Publicacions rebudes, p. 211.—Nou butlletí, p. 211.—Comissió Organitzadora d'Excursions, 212,

ARTICLES:—*Benet i Puig J.*—Del Vallés a la costa del Maresma, p. 139.
Sala i Flotats, P.—De la Illà Daurada, p. 119.—Fragments del Cartoi-xà, p. 161.—Notes d'Arxiu, copiat, p. 137.—Masia La Vall de Mura, p. 157.—Extracte d'una escriptura de l'any 1586, p. 174.

Suana i Picanyol, I.—Tres anades al Pedraforca, p. 132.—El Cadí, p. 171.—Vuit dies al Pireneu, p. 200.

Rígol i Formaguera, J.—Una ascensió al Veleta, p. 185.

Sarret i Arbós, J.—Senyoriu de Vacarisses, p. 182.

Serra, Josep.—Excavacions i troballes, p. 129.

Tria, Jaume.—Excursió als Estanys i Gorges de Querançà, p. 208.

ARXIU DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

Vila, Pyre, Anton.—Nota a la «Historia de Matadepera», p. 138.—Vaquerisses-Etimologia i dades històriques, p. 154.

X.—D'una visita a Mallorca, p. 113.—De folk-lore, p. 197.

X. X. X.—Per cims i cingleres (II) p. 115.—G. de C. de la Secció d'Esports de Neu i d'alta muntanya—Excursions a base de camps, p. 140.

CONFERÈNCIES:—*Santamaria, Joan:* L'Excursionisme espiritual, p. 149.

Palet i Barba Domènec: Les dislocacions de l'escorça terrestre: L'enfonsament del Vallés, p. 151.

Graner, Rossend: La Música i la Naturalesa, p. 180.

REDACCIÓ:—Concurs Volta a Terrassa, p. 123.—V Diada de Germanor a l'Obac, p. 162.—At memorial, Angel Guimerà, p. 169.—Repartiment de premis dels concursos de la V Diada de Germanor, p. 175.—Les planes de l'història, p. 181.—Memòria del Curs 1924-1915, per Miquel Mach, Secretari, p. 190.

GRAVATS:—Pag. 120: Cap de Pera—Els estanys—Cala de l'Agulla i Puig de Són Jaumell—Recó de Costa, clixés F. Belil.

Pàgina 137: El Pedraforca des del Gresolet, foto Reig—Vista de Gòsol, foto Datzira—El Pedraforca des de Salde, foto Reig.

Pàgina 158: Castell o casa Senyorial de Vaquerisses, fot. Llobet—Capelleta mural, Masia La Vall—Portal de La Vall, fot. Altayó.

Pàgina 174: La Serra del Cadí, des del Coll de Prat Aguiló—La Vall de Ridulàina, fots. Arola.

Pàgina 188: El Mulhacén i l'Alcazaba vistos des del Veleta—El glacier i els tallats verticals de la part Nord del Veleta, fots. Rigol.

Pàgina 209: Campament a l'Estany de la Soucaranne.—Coma alta de Rioufred.—Des del cim de Coma Pedrosa (2945 alt.), fot. Suana.—Estany Gran de Querançà, fot. Llenas.

Fonda Restaurant Catalunya

Casa especial per a Srs. Excursionistes. - SOPAR I DORMIR, 5 PTES.

Es l'únic lloc que us pot servir bé i barat. - Per comandes dirigir-les a

ESTEVE POLLS

Gavatxons, 12 - - TERRASSA - - Telèfon, 6035

Josep Armengol

Bisuseria - Perfumeria - Cotilles
Objectes per a regals

Raval, 19. - Telèfon, 5835

Joan Martorell

Antiga CASA CARDELLACH

Perfumeria nacional i estrangera, Bisu-
teria, Vanos, Paraigües, Moneders;
Guants, Ombrel·les, Articles de pell,
Ultimes novetats en objectes artístics
per a regal.

Font-vella, 59. - Telèfon 6435
TERRASSA

Llauneria de JOAN PUIG CONSTRUCTOR

Aparells de gas acetilè, Termes-sifons,
Dutxes i accessoris per a quartos de
bany. Fars per carruatges de gas acetilè.

Aparells separadors i clarificadors d'olis,
tant pel que surt de la premsa, com per
a olis bruts, en forma rapidíssima. Pul-
veritzadors per a vinyes i per a mosques

Sant Antoni, 14. - Telèfon, 5905

CAMISERIA I NOVETATS MONEDERS, GUANTS, PARAIGÜES

PIANOS I AUTO-PIANOS
de les millors marques.

Instruments, Música-Rotllos

Secció de RADIO. - Atwater-Kent

Casa Farràs

GAVATXONS, 18. - TELEFON, 6182

COMPRIN SEMPRE EN ELS MAGATZEMS

EL BLAU

Camiseria, Sastreteria, Barrets, Gorres, Gèneres de punt, etc., etc.

PREUS BARATISSIMS

Sant Pere, 26 i 28. - - - - TERRASSA

Aparells, Discs i Agulles
GRAMÓFONS (La Voz de su Amo)

Màquines per cosir, brodar, fer mitja, etc.

WERTHEIM (Ràpida S. A.)

Agent i Representant:

Vda. de J. Grau

FONT-VELLA, 22 :: TERRASSA

ELECTRICITAT. - Instal·lacions de
llum, força i calefacció

Isidre Armengol

TELEFONIA I RADIOTELEFONIA:
Aparells de Cristalleria; Llums d'in-
candescència, etc.

MAQUINARIA I MOTORS: Compra,
venda, canvi i reparació. Ventiladors, etc.

Raval, 38.-Telèf. 6181.-TERRASSA

Confiteria

Casa Cuní

Rutlla, 52 ~ ~ ~ Terrassa

GÈNERES TOLRÁ. - Confecció
de Roba blanca. - Nuviatges i
encàrrecs

ELVIRA ELIAS

PANTANO, 25 :: TELÈFON, 6044

EXCURSIONISTES!

ASSOSIEU-VOS AL NOSTRE CENTRE

Rafael Boix

SASTRE MODISTO

Sant Pere, 24. - Terrassa

Sabateria. - Cira-botes

JOSEP POSAS

Especialitat en calçat d'excursió

Font-vella, 1 bis. - Terrassa

FABRICA DE TEULES

TEULES

Teules planes

tipus Marsella, marca

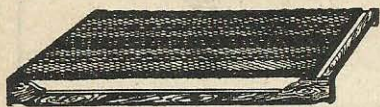
Segués, Donadeu i C.^a

**DESPATX: Font-vella, 1
Telèfon, 6137**

**FABRICA: Sant Marian, 193
Telèfon, 6085. - TERRASSA**

Garantim la porositat, resistència i color vermell

Recomanem als socis del Centre i als llegidors de l'«Arxiu»
que efectuin llurs compres als nostres anunciants

Sommiers. - Enreixats de filferro. - Mo-
bles. - Reparacions de totes menes

JOSEP BLAY

TALLER: Sant Antoni, 64 bis

Sant Joan, 7. :: TERRASSA

A S S E G U R A N C E S
C A P E L L A

ST. LEOPOLD, 98

V I D A
I N C E N D I S
A C C I D E N T S
M A R Í T I M S
F U R T , E T Z .

TELÈFON, 5709

M. Abad Ribera

Pues i Lliços per a teixits. - Extens assortit en pues de
lloguer. - Filferros de totes classes. - Laminació en fret de
cèrcols per a embalatges, i altres indústries

Topete, núm. 1. ===== Telèfon, 5774

EXCURSIONISTES!!

ARTICLES PER A EXCURSIONISME

SECCIONS BATERIA CUINA. - CRISTALLERIA. - LOSA. - PORCELANA. - HIGIENE. - CALEFACCIÓ. - GAVINETERIA. - CUBERTS ALPACA. - OBJECTES REGAL

LA COCINA MODERNA. - "SIMARRO"

FONT-VELLA, NÚM. 65.

PRESENTANT EL REBUT DE SOCI, DESCOMPTE DEL 10 PER 100

Taller de Llauneria

de

PERE PÈRE

Reparació i construcció en els articles del ram. :: Col·locació d'aigua, gas i electricitat. :: Vidres de totes classes.

RAPIDÉS I ECONOMIA

UNIÓ, 32. :: TERRASSA

MOSAICS HIDRAULICS

DE

Hans Weichsel
& CO.

Carretera de Castellar, n.º 119

A CAN REBENTA SABATERS

Calçat de totes classes. - Preus econòmics. - Especialitat en calçat d'esport i excursionista

CARRER CREMAT, NÚM. 19

Ramon Morral

Constructor de claus de totes classes; especialitat per a diables i estricadors i d'excursionista.

Topete, núm. 61. - Telèfon, 6265

TERRASSA

Garatge Muntaner i Llonch

Agents dels tan acreditats autos

"CITROËN"

amb gran stock de peces de recanvi, venda d'olis, grasses, benzina.

Taller de reparacions. — Lloguer d'autos per a tots els punts.

Sant Genís, 10. Telèfon 5694. - Carretera de Martorell. Telèfon 6500

TERRASSA

FÁBRICA DE CALÇAT. - Especialitat en el d'excursionista

ANTONI GIRALT

MAS ADEL, 49

TERRASSA

ANIS DEL TIGRE

Indiscutiblement és el millor

Gran Licor Estomacal Lladó

ARENYS DE MUNT

Representant únic: Antoni Lamolla

Galileo, 165, pral., 2.ª - Terrassa

Garatge CERVANTES

Taller de reparacions d'automòbils. -
Automòbils «Hispano-Suiza». - Agència
de VALLET I BOFILL S. en Cta.

Francesc Devant

Cervantes, 127. - Tel. 6491. - Terrassa

Tintoreria Vda. Castelló

Rentats al sec, Tenyits, Planxats al vapor a diari. - Colors sòlids a la mostra. - Negres per a dols, a les 10 hores. - Secció especial de destacats

Nord, 25. - Telèfon 5934. - Sucursal: Rutlla, 40

FOTOGRAFIA AMER

TREBALLS D'ART

Carrer del Carme, 3.-BARCELONA

Raval de Santa Anna, 26. - REUS

RAVAL, 4. :: TERRASSA

EL BARATO

Tallers i Magatzems de Mobles. -
Vendes a plaços, al comptat i major

RAMON ARTIGAS

Cremat, 17. :: Telèfon, 6269

EXPEDICIONS A PROVÍNCIES

FERRER I DURAN

PANYOS I NOVETATS. - Despatx: Sant Pere, 38. - Telèfon 6350